

การบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนของคณะสงฆ์จีนนิกาย
泰国华宗中文教学教育管理
 THE EDUCATIONAL ADMINISTRATION OF CHINESE STUDIES OF
 CHINESE BUDDHIST ORDER OF SANGHA IN THAILAND

พระภาณุวัฒน์ เลิศประเสริฐพันธ์
 释圣淑

PHRA PANUWAT LERDPRASERTPUN

Wat Boromraja 959 M 4 Sanoloi Bangbuathong Nonthaburi 11110, Thailand

Email: l_oungjeennoi@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบการบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนของคณะสงฆ์จีนนิกาย เป็นการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ ดำเนินการวิจัยโดย 1) รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์จีนนิกายในอดีต ปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต 2) สัมภาษณ์พระเถระจีนนิกายและผู้ทรงคุณวุฒิ 3) รวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลตามวิธีการทางประวัติศาสตร์

ผลการวิจัยพบว่า วิวัฒนาการการบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนของคณะสงฆ์จีนนิกาย แบ่งเป็น 3 ช่วง คือ 1) การบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนในอดีต แบ่งได้ 3 ระยะ คือ (1) พ.ศ. 2414 – 2479 บริหารจัดการศึกษาภาษาจีนภายในวัดตามรูปแบบสำนักเรียนในประเทศจีน (2) พ.ศ. 2479 – 2497 เริ่มก่อตั้งสำนักสงฆ์ลับฟ้า เพื่อฟื้นฟูระเบียบแบบแผน และการศึกษาภาษาจีน (3) พ.ศ. 2497 – 2529 จัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติศึกษา 2) การบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนในปัจจุบัน (พ.ศ. 2530 – ปัจจุบัน) บริหารจัดการศึกษาในรูปแบบโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา 3) แนวโน้มการบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนของคณะสงฆ์จีนนิกายในอนาคต

คำสำคัญ : วิวัฒนาการการบริหารจัดการการศึกษาภาษาจีน / คณะสงฆ์จีนนิกาย

摘要

这项研究的目的是确定泰国华宗中文教学教育管理进化。这是历史文献的历史研究，并按程序进行了访谈：1) 收集和分析数据作为政府历史文献的证据，以作为过去，现在和将来的证据。 2) 采访泰国华宗长老及专业的佛教和中文讲师。 3) 根据收集到的历史数据对数据进行分析得出结论。

研究发现表明：

泰国华宗中文教学教育管理进化, 在泰国已分为 3 部分。1) 过去的教育行政管理被分为三个时期。(1) 从 1871-1936 年开始, 在中国像大乘中国人这样的修道院中进行管理。(2) 从 1936 年至 1954 年, 为了发展和教育, 成立了卢布法修道院机构。(3) 从 1954 年至 1986 年, 这是佛教学院。2) 当前 (从 1987 年至今) 的教育行政部门一直在中国佛教宗派的法拉第亚提伽玛学校身份中进行管理。(3) 教育行政将由以下项目和趋势组成, 着眼于未来的教育。

关键词: 泰国华宗; 中文教学教育管理进化

Abstract

The purpose of this research was to determine the evolution of Chinese language education administration of Chinese Buddhist Order of Sangha in Thailand. It was a historical research study by the historical documentary and interviewed on a procedural basis: 1) Collecting and analyzing data as evidence from the historical documentary of the administration from the past to present and future. 2) Interviewing the Supreme Patriarch of Mahayana Chinese Buddhist priest who is the professional Buddhist and Chinese Instructor. 3) Analyzing the data to make a conclusion based on the historical data gathered.

The finding of the research shown that:

The evolution of Chinese language education administration of Chinese Buddhist Order of Sangha in Thailand had been divided into 3 parts. 1) The Educational Administration in the past had been divided into 3 periods. (1) From 1871 to 1936, It had been managed in the monastery like Mahayana Chinese in China. (2) From 1936 to 1954, Lub Fah Monastery Institution had been founded, in order to develop and educate. (3) From 1954 to 1986, These were Buddhism Academy 2) The Educational Administration in the present (from 1987 to the present) has been managing in Phrapariyattidhamma School Identities of Chinese Buddhist Sects. (3) The trend of Chinese education management of Chinese Buddhist Order of Sangha in Thailand in the future.

Key Words: Evolution of Chinese language education management; Chinese Buddhist Order of Sangha in Thailand.

1. บทนำ

ในสังคมไทยพระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญต่อการบริหารจัดการศึกษา ประเทศไทยนอกจากจะนับถือพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทเป็นส่วนใหญ่มากแล้ว ก็ยังปรากฏมีพระพุทธศาสนา มหายาน อันเป็นนิกายที่บรรพชิตจีน-ญวน และพุทธบริษัทผู้เดินทางเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร

นำเข้ามาเผยแพร่ในไทยจนเป็นที่เคารพศรัทธาและเจริญรุ่งเรืองตามลำดับ (คณะสงฆ์อนัมนิกาย, 2560 : 1) ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว สัมพันธไมตรีและความร่วมมือทางการค้าระหว่างสยามกับจีนนับวันยิ่งเจริญมากขึ้น ก็เป็นเหตุทำให้มีชาวจีนเดินทางเข้ามาพำนักอาศัยเพื่อทำการค้าในสยาม ก่อให้ความเจริญมั่นคงในด้านเศรษฐกิจเป็นอันมาก การเข้ามาของชาวจีนได้ก่อตัวเป็นชุมชนใหญ่ในบริเวณลำเพ็ญ เยาวราชและถนนเจริญกรุง ชาวจีนได้นำรูปแบบวิถีชีวิตศิลปวัฒนธรรม ภาษาและความเชื่อในพระพุทธศาสนาแบบจีนเข้ามาด้วย (พรพรรณ จันทโรนานนท์, 2550 : 73) ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีคณะบรรพชิตจีนเดินทางเข้ามาในสยาม เพื่อเผยแพร่พระพุทธศาสนานิกายมหายาน เมื่อบรรพชิตมากขึ้น จึงเป็นการสมควรที่จะต้องมีศาสนสถานอันถูกต้องตามพระธรรมวินัยและจารีตของนิกาย เพื่อการบริหารกิจการด้านพระศาสนา และเป็นที่เจริญศรัทธายกระดับจิตใจชาวจีนในสยาม ให้ตั้งมั่นในศีลธรรมตามคัมภีร์มหายานที่ชาวจีนนับถือ โดยในปี พ.ศ. 2414 จึงทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานที่ดินบริเวณถนนเจริญกรุง เพื่อให้ก่อสร้างสังฆารามจีนนิกายแห่งแรกของสยาม นั่นคือ วัดมังกรกมลาวาส (เล่งเน่ยยี่) และทรงพระกรุณาโปรดสถาปนาคณะสงฆ์จีนนิกายขึ้น ซึ่งนอกจากบทบาทในการเป็นศูนย์รวมจิตศรัทธาของชาวจีนแล้ว คณะสงฆ์จีนนิกายก็ได้เริ่มบทบาทสำคัญในการสร้างความเจริญและวิทยาการทางสังคม ศิลปวัฒนธรรมและการศึกษา (กนกวรรณ โกลิทธิพงศ์, 2550 : 109) โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการบริหารจัดการศึกษาภาษาจีน นับเป็นหน้าที่ของวัดที่จะต้องมีการจัดตั้งสำนักเรียน เพื่อประสิทธิภาพวิชาความรู้แก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ วัดในคณะสงฆ์จีนนิกายจึงมีประวัติศาสตร์คู่กับวิถีชีวิตชาวจีนในสยาม วิวัฒนาการการบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนมาช้านาน ก่อให้เกิดองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการเผยแพร่ อันจะเป็นประโยชน์ต่อความเข้าใจและการพัฒนาคณะสงฆ์จีนนิกายให้มีประสิทธิภาพพัฒนาสภาพรืบไป

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อทราบวิวัฒนาการการบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนของคณะสงฆ์จีนนิกาย

1.2 ขอบคำถามของการวิจัย

วิวัฒนาการการบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนของคณะสงฆ์จีนนิกายเป็นอย่างไร

1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “วิวัฒนาการการบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนของคณะสงฆ์จีนนิกาย” มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบการบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนของคณะสงฆ์จีนนิกาย โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้ 1) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ พระพุทธศาสนาแบบมหายาน ประวัติศาสตร์ไทย-จีน ประวัติคณะสงฆ์จีนนิกาย และงานวิจัยการศึกษาคณะสงฆ์ 2) วิถีทางประวัติศาสตร์ และการบริหารจัดการศึกษา 3) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ได้ข้อมูลจากพระเถระคณะจีนนิกาย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านจีนวิทยา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านประวัติศาสตร์ ผู้ทรงคุณวุฒิพระพุทธศาสนา

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารการศึกษาภาษาจีน 4) วิวัฒนาการการบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนของคณะสงฆ์จีนนิกาย ดังแสดงในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

1.4 วิธีการดำเนินการวิจัย

1) ศึกษาจากเอกสาร (Documentary Reserch) ได้แก่

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระพุทธศาสนาพยาน ประวัติศาสตร์ไทย-จีน ประวัติศาสตร์คณะสงฆ์จีนนิกาย และงานวิจัยการศึกษาคณะสงฆ์

1.2 ศึกษาเอกสารวิธีทางประวัติศาสตร์ และการบริหารจัดการศึกษาภาษาจีน

1.3 ศึกษาเอกสารวิวัฒนาการ การบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนของคณะสงฆ์จีนนิกาย

2) การสัมภาษณ์ ได้ข้อมูลจาก พระเถระจีนนิกาย จำนวน 12 รูป อีกทั้งผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย จำนวนรวม 17 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านสหวิทยาการ จำนวน 1 ท่าน

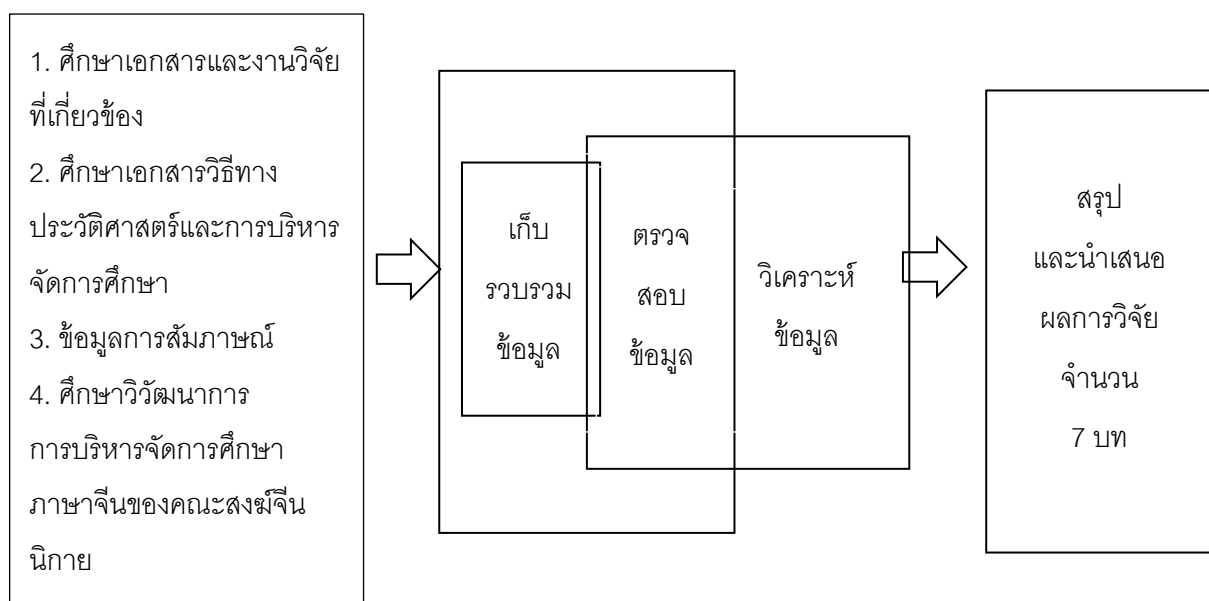
ด้านจีนวิทยา จำนวน 5 ท่าน ด้านประวัติศาสตร์ จำนวน 4 ท่าน ด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 3 ท่าน และด้านบริหารการศึกษาภาษาจีน จำนวน 4 ท่าน รวมการสัมภาษณ์ทั้งหมด 29 ท่าน

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลรวม 5 วิธี คือ การศึกษาประวัติศาสตร์ การวิเคราะห์เอกสาร การศึกษาหลักฐานหรือข้อมูลที่มีอยู่ตามสภาพปกติ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์

4) การตรวจสอบข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ได้แก่ การตรวจสอบข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ การตรวจสอบข้อมูลจากเอกสาร การตรวจสอบข้อมูลจากผู้วิจัย คือ การสัมภาษณ์ จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และวิธีวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป ซึ่งแบ่งออกเป็นวิธีย่อย ๆ 3 วิธี คือ 1) การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) 2) การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดของข้อมูล (Typological Analysis) และ 3) การวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล (Constant Comparison) แล้วนำเสนอโดยวิธีพรรณนา (Description) และพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) (ภารดี มหาขันธ์, 2553 : 102 - 112)

5) การสรุปและนำเสนอผลการวิจัย

การสรุปและนำเสนอผลการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์เพื่อทราบการบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนของคณะสงฆ์จีนนิกาย ได้ทำการศึกษาด้วยวิธีการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ มีรายละเอียดของวิธีการดำเนินการวิจัย แสดงในแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 แสดงวิธีดำเนินการวิจัย

2. พระพุทธศาสนามหายานในไทยและการเข้ามาของชาวจีนในสยาม

ในอดีตประเทศไทยได้ปรากฏว่ามีหลักฐานการนับถือพระพุทธศาสนามหายานมาก่อน ต่อมาในสมัยกรุงสุโขทัยถูกแทนที่โดยพระพุทธศาสนาเถรวาทสืบเนื่องมาถึงสมัยกรุงศรีอยุธยา ครั้นถึงสมัยกรุงธนบุรี พระพุทธศาสนามหายานได้เข้ามาตั้งมั่นในประเทศไทยอีกครั้ง โดยเชื้อพระวงศ์ฝ่ายญวน กลุ่มบรรพชิตและชาวพุทธญวนที่อพยพเข้ามาพึ่งพาพระบรมโพธิสมภารพระเจ้าแผ่นดินไทย และได้นำเอาพระพุทธศาสนามหายานที่ตนนับถือเข้ามาด้วย จากนั้นมีก่อตั้งชุมชนญวนในประเทศไทย ทำให้เกิดการสร้างวัดมหายานตามแบบจารีตญวนขึ้นหลายแห่งทั่วพระนคร ชาวจีนในพระนครได้อาศัยการทำบุญกุศลตามความเชื่อจากบรรพชิตฝ่ายญวน ด้วยเหตุเพราะว่าชาวจีนและญวนนับถือพระพุทธศาสนานิกายเดียวกัน ครั้นถึงสมัยรัชกาลที่ 5 พระพุทธศาสนามหายานแบบจีนก็ได้ถือกำเนิดขึ้น โดยมีบรรพชิตจากจีนแผ่นดินใหญ่เข้ามาในสยาม รูปหนึ่งที่สำคัญคือพระอาจารย์สกเหิง มีกิตติคุณทางวิปัสสนาธุระ จนเป็นที่เลื่อมใสของชาวจีนและชาวไทย สุปฏิปันโนคุณนี้ ได้ทราบถึง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงมีพระราชศรัทธาในพระพุทธศาสนามหายานเสมือนด้วยเถรวาท และด้วยทรงมีพระราชประสงค์ให้ชาวจีนที่เข้ามาพึ่งพาพระบรมโพธิสมภารมีศีลธรรมตามจารีตของตนเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ โดยในปี พ.ศ.2414 จึงทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานที่ดินบริเวณถนนเจริญกรุง ก่อสร้างสังฆารามจีน และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาโชฎิกกราชเศรษฐี (เถียร โชติเสถียร) เจ้ากรมท่าซ้าย เป็นแม่กองควบคุมการก่อสร้าง ใช้เวลา 8 ปี จึงแล้วเสร็จ จากนั้นได้อาราธนาพระอาจารย์สกเหิง ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส วัดนี้มีชื่อภาษาจีนแต่ใจว่า “เล่งเน่ยยี่” (สำหรับชื่อ วัดมังกรกมลาวาสนั้น ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานนาม) (เศรษฐพงษ์ จงสงวน, 2559 : 45 -56)

ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-จีนมีมายาวนาน จากบันทึกทางประวัติศาสตร์ กล่าวว่าชาวจีนและสุโขทัยได้มีการเจริญสัมพันธ์ไมตรีทางการทูตและมีการติดต่อค้าขายกันนับแต่นั้นเป็นต้นมา ชาวจีนเข้ามาในไทย แบ่งเป็น 5 กลุ่มใหญ่ คือ จีนแต้จิ๋ว จีนฮกเกี้ยน จีนแคะ จีนไหหลำ และจีนกวางตุ้ง คนเหล่านี้ส่วนใหญ่เข้ามาในเมืองไทยแบบ “เลื้อยผืนหมอนใบ” (G William Skinner, 1957 : 156 - 160) ในสมัยอยุธยาชาวจีนที่เข้ามาส่วนใหญ่เป็นจีนฮกเกี้ยน ระยะเวลาต่อมาชาวจีนแต้จิ๋วอพยพเข้ามาเป็นจำนวนมาก ชาวจีนที่อพยพเข้ามาในไทยทำงานหลากหลาย ชาวจีนจำนวนมากมุ่งสู่สยามเพื่อหางานและส่งเงินกลับไปให้ครอบครัวในประเทศจีน (ศุภวรรณ ขวรัตนวงศ์, 2540 : 231 - 233) การอพยพเข้ามาในไทยจึงเป็นความหวังที่ชาวจีนจะก้าวข้ามผ่านวิกฤตการณ์อันโหดร้ายนั้นได้ เมื่อเข้ามาอยู่อาศัยภายใต้พระบรมโพธิสมภารแล้ว ความเป็นอยู่ก็ดีขึ้น ได้รับความร่มเย็นผาสุก จนสามารถก่อร่างสร้างตัวและยังประโยชน์เพื่อทดแทนพระคุณแผ่นดินไทย (Bisalputra and Kee, 2013 : 208)

3. คณะสงฆ์จีนนิกาย

คณะสงฆ์จีนนิกาย คือ คณะบรรพชิตในพระพุทธศาสนาเถรวาทจากประเทศจีนที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีระเบียบการปกครอง คณะสงฆ์จีนนิกาย เป็นไปตามกฎกระทรวงฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2520) และกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2536) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ตลอดระยะเวลาตั้งแต่การสถาปนาจนถึงปัจจุบัน คณะสงฆ์จีนนิกายได้บริหารจัดการกิจการทางศาสนา อันเป็นการรักษาไว้ซึ่งพระธรรมวินัยและจารีตแบบธรรมเนียม เพื่อเป็นการสร้างมโนทัศน์นำสู่ความเข้าใจในวิวัฒนาการและการบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนของคณะสงฆ์จีนนิกาย สามารถแบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 เรื่อง ได้แก่ 1) การเข้ามาของบรรพชิตจีนในประเทศไทย โดยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดสถาปนาคณะสงฆ์จีนนิกายในปี พ.ศ. 2414 เป็นต้นมา 2) ประวัติเจ้าคณะใหญ่จีนนิกาย มีการสืบทอดมาถึงปัจจุบัน จำนวน 7 รูป 3) พระมหาเถระที่มีบทบาทในการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์จีนนิกาย ทั้งในอดีตและปัจจุบันจำนวน 5 รูป 4) การบริหารปกครองในคณะสงฆ์จีนนิกายเป็นไปตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 5) ประวัติวัดและสำนักสงฆ์สังกัดคณะสงฆ์จีนนิกาย มีตั้งอยู่ในพระนครและส่วนภูมิภาค เพื่อบริหารกิจการพระศาสนาและการศึกษาทั่วประเทศไทย รวมจำนวน 18 แห่ง และ 6) อาจารย์วงศ์ของคณะสงฆ์จีนนิกาย มีการสืบทอดลำดับรุ่นธรรมทายาทของสายนิกายจากประเทศจีนมาสู่ประเทศไทย (เศรษฐพงษ์ จงสงวน, 2561 : 133-134)

4 การบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนของคณะสงฆ์จีนนิกายในอดีต

บทบาทของคณะสงฆ์จีนนิกาย นอกจากการบริหารจัดการคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ดำรงไว้ซึ่งอริยประเพณี และเจริญศรัทธาแก่ชาวจีนที่นับถือพระพุทธศาสนาเถรวาทบนแผ่นดินไทยแล้ว บทบาทสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การเป็นศูนย์กลางทางความรู้แขนงต่าง ๆ เช่น เป็นศูนย์กลางการศึกษาพระธรรมวินัยและพระไตรปิฎก ศิลปวัฒนธรรมจีน ขนบธรรมเนียมประเพณีภาษาจีน และปรัชญาแนวคิด ซึ่งคณะสงฆ์จีนนิกายยังคงบริหารจัดการศึกษาอันสืบทอดรูปแบบมาจากประเทศจีน (宋立道, 2002 : 235) ซึ่งการบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนของคณะสงฆ์จีนนิกายในอดีต สามารถค้นพบข้อมูลแบ่งเป็น 3 เรื่อง ได้แก่ 1) การบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนเพื่อศึกษาพระพุทธศาสนา มีความมุ่งหมายเพื่อดำรงรักษาประเพณีปฏิบัติตามพระธรรมวินัย โดยมุ่งเน้นการศึกษาปรัชญาแนวคิดทางพระพุทธศาสนาเถรวาท 2) การบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนของคณะสงฆ์จีนนิกายในยุคก่อตั้ง (พ.ศ. 2414 - 2479) มีการให้ความร่วมมือทางการศึกษากับองค์กรชาวจีนในประเทศไทย และมีกระบวนการบริหารจัดการศึกษา พระปริยัติศึกษาในสำนักเรียนของวัด 3) การบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนในยุคปฏิรูปฟื้นฟู (พ.ศ. 2479 - 2529) มีการจัดตั้งสำนักเรียน สำนักสงฆ์หลักฟ้า และโรงเรียนสังฆปริยัติศึกษาในคณะสงฆ์จีนนิกาย (沙门仁闻, 中华民国 58 年 : 72)

5 การบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนของคณะสงฆ์จีนนิกายในปัจจุบัน

การบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนของคณะสงฆ์จีนนิกายในปัจจุบัน ประกอบด้วย 2 เรื่อง ได้แก่ 1) ความเป็นมาของการบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนในประเทศไทย และ 2) การกำเนิดการบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ซึ่งเป็นการดำเนินการโดยวัดในพระพุทธศาสนาที่จัดการศึกษาหลักสูตรสามัญแก่บรรพชิต

6. แนวโน้มในการบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนของคณะสงฆ์จีนนิกายในอนาคต

แนวโน้มการบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนของคณะสงฆ์จีนนิกายในอนาคต ซึ่งคณะสงฆ์จีนนิกายมีแผนยุทธศาสตร์ ในการบริหารจัดการศึกษาในอนาคต เริ่มต้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 เป็นต้นมา โดยมีโครงการดำเนินการเพื่อเตรียมความพร้อมและผลักดันไปสู่โครงการต่าง ๆ ในการนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอสิ่งที่ค้นพบ ทั้งหมด 7 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 2) โครงการความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันสนับสนุน การเรียนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ (Hanban) มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง 3) โครงการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาของคณะสงฆ์จีนนิกาย 4) โครงการส่งเสริมบรรพชิตในคณะสงฆ์จีนนิกายศึกษาต่อในระดับปริญญาบัณฑิต 5) โครงการจัดตั้งศูนย์การศึกษาภาษาและวัฒนธรรมจีน 6) โครงการจัดตั้งโรงเรียนการกุศลในพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จีนนิกาย 7) โครงการจัดตั้งสถาบันวิจัยพระพุทธศาสนานานาชาติของคณะสงฆ์จีนนิกาย 8) โครงการความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยภาษาและวัฒนธรรมปักกิ่ง กรุงเทพฯ

7. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

7.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนของคณะสงฆ์จีนนิกาย สามารถสรุปผลการวิจัยแบ่งเป็น 3 ช่วง คือ

1) การบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนในอดีต สามารถแบ่งได้ 3 ระยะ คือ (1) รว พ.ศ. 2414 – 2479 มีการบริหารจัดการศึกษาตามแบบสำนักเรียนในประเทศจีน มีหลักสูตรแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง ศึกษาพระธรรมวินัย พระสูตรคัมภีร์ ศาสนพิธี ปรัชญา มหายาน (2) รว พ.ศ. 2479 – 2497 เป็นช่วงเวลาที่เกิดสภาวะทางการเมืองการปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และภาวะสงครามโลกครั้งที่ 2 ในระยะนี้คณะสงฆ์จีนนิกายเกิดภาวะพลวัตและปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการบริหารปกครองและการจัดการศึกษาส่วนกลาง ในยุคนี้ เริ่มก่อตั้งสำนักสงฆ์หลักฟ้า เพื่อฟื้นฟูระเบียบแบบแผน การปกครอง วัตรปฏิบัติ และการศึกษา (3) รว พ.ศ. 2497 – 2529 ในยุคนี้ เป็นยุคทองของคณะสงฆ์จีนนิกายในทุกด้าน โดยเฉพาะการศึกษาพระพุทธศาสนาและภาษาจีน มีการจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติศึกษาของคณะสงฆ์จีนนิกาย ในยุคนี้เกิดโรงเรียนที่มีรูปแบบมาตรฐาน 2 แห่ง คือ โรงเรียนพระปริยัติศึกษาวัน วัดโพธิ์เย็น และโรงเรียนสังฆปริยัติศึกษา วัดโพธิ์แมนคุณาราม สำหรับ

การบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนยังคงมีตามวัดต่าง ๆ ในยุคนี้ได้รับความร่วมมือจากนักวิชาการ มหายานระดับประเทศมาถวายการสอนบรรพชิต เช่น อาจารย์เสถียร โพธิ์นันทะ, อาจารย์เลียง เสถียร สุต เป็นต้น

2) การบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนในปัจจุบัน ราว พ.ศ. 2530 - ปัจจุบัน คณะสงฆ์จีนนิกาย ต้องปรับบทบาทการบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนเข้าหาบริบทพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มุ่งการส่งเสริมและส่งเสริมการศึกษา พัฒนาสู่การบริหารจัดการศึกษาหลักสูตรสามัญและ ภาษาจีนในรูปแบบโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยปณิธานของพระคณาจารย์จีนธรรม ปัญญาจริยาภรณ์ (เย็นเขียว) อดีตครองเจ้าคณะใหญ่จีนนิกาย บริหารจัดการศึกษาเพื่อขยายโอกาสทาง การศึกษาขั้นพื้นฐานแก่เยาวชนพร้อมไปกับการเผยแผ่ศาสนาและการสร้างศาสนทายาท นอกจากนี้ ยังมีแนวทางในการดำเนินการต่อยอดไปสู่แนวโน้มในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

3) แนวโน้มการบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนของคณะสงฆ์จีนนิกายในอนาคต เริ่มต้นตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2551 เป็นต้นมา มีโครงการดำเนินการเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมและผลักดันไปสู่โครงการ ต่าง ๆ ในการบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนของคณะสงฆ์จีนนิกายในอนาคต ได้แก่

3.1 โครงการความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ซึ่ง พระคณาจารย์จีนธรรมปัญญาจริยาภรณ์ (เย็นเขียว) อดีตครองเจ้าคณะใหญ่จีนนิกาย ได้ดำริถึง การส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาแก่บรรพชิตจีนนิกายที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2551 จึงได้ดำเนินการทำความร่วมมือทางวิชาการกับวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ (สาขาวิชาภาษาจีน) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

3.2 โครงการความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันสนับสนุนการเรียนภาษาจีนสำหรับ ชาวต่างชาติ (Hanban) มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง โดยผู้บริหารโรงเรียนวัดหมื่นพุทธวิทยา มีนโยบายในการยกระดับการเรียนการสอนภาษาจีนสู่ความเป็นเลิศ โดยการทำความร่วมมือทาง วิชาการกับสถาบันสนับสนุนการเรียนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ (Hanban) มหาวิทยาลัย แม่ฟ้าหลวง

3.3 โครงการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาของคณะสงฆ์จีนนิกาย โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ (1) การจัดตั้งวิทยาลัยพุทธศาสตร์จีนนิกาย มุ่งเน้นการศึกษาภาษาจีนและพระไตรปิฎก และ (2) การจัดตั้งมหาวิทยาลัยตามแบบกำกับของรัฐหรือเอกชน ใช้ภาษาจีนและภาษาอังกฤษใน การเรียนการสอน

3.4 โครงการจัดตั้งศูนย์การศึกษาภาษาและวัฒนธรรมจีน คณะสงฆ์จีนนิกายดำริให้จัดตั้ง ศูนย์การศึกษาภาษาและวัฒนธรรมจีนขึ้น ณ วัดบรมราชากาญจนาภิเษกอนุสรณ์ เพื่อเป็นวิทยบริการ แก่ชุมชนในการศึกษาค้นคว้าภาษาและวัฒนธรรม

3.5 โครงการจัดตั้งโรงเรียนการกุศลในพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จีนนิกาย
โดยดำริให้จัดตั้งโรงเรียนการกุศลในพระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จีนนิกาย ณ วัดบรมราชา
กาญจนภิเษกอนุสรณ์ เพื่อเปิดโอกาสให้กับเยาวชนทั่วไปเข้าศึกษาหลักสูตรนานาชาติ (ภาษาจีนและ
ภาษาอังกฤษ)

3.6 โครงการจัดตั้งสถาบันวิจัยพระพุทธศาสนานานาชาติ ของคณะสงฆ์จีนนิกาย
มีดำริให้จัดตั้งสถาบันวิจัยพระพุทธศาสนานานาชาติ ของคณะสงฆ์จีนนิกาย ณ วัดบรมราชากาญจน
ภิเษกอนุสรณ์ เพื่อให้เป็นสถาบันวิจัย ศึกษาค้นคว้า พระไตรปิฎก ปรัชญาพระพุทธศาสนาทั้ง 3 นิกาย
คือ เถรวาท มหายาน และวัชรยาน

3.7 โครงการความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยภาษาและวัฒนธรรมปักกิ่ง กรุงเทพฯ

7.2 อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง วิวัฒนาการบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนของคณะสงฆ์จีนนิกาย
ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบวิวัฒนาการการบริหารจัดการศึกษา
ภาษาจีนของคณะสงฆ์จีนนิกาย การดำเนินการวิจัยมีขั้นตอนต่าง ๆ มี 4 ประเด็น ดังนี้ 1) ศึกษาจาก
เอกสาร (Documentary Reserch) ได้แก่ (1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือ พระพุทธศาสนา
มหายาน ประวัติศาสตร์ไทย-จีน ประวัติศาสตร์คณะสงฆ์จีนนิกาย และงานวิจัยการศึกษาคณะสงฆ์
(2) ศึกษาเอกสารวิธีทางประวัติศาสตร์ และการบริหารจัดการศึกษา และ (3) ศึกษาเอกสารวิวัฒนาการ
การบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์จีนนิกาย 2) การสัมภาษณ์ ได้แก่ พระราชาคณะจีนนิกาย
จำนวน 12 รูป ผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย จำนวนรวม 17 ท่าน ประกอบด้วย
ด้านสหวิทยาการ จำนวน 1 ท่าน, ด้านจีนวิทยา จำนวน 5 ท่าน, ด้านประวัติศาสตร์ จำนวน 4 ท่าน,
ด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 3 ท่าน และด้านบริหารการศึกษา จำนวน 4 ท่าน 3). การเก็บรวบรวม
ข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลรวม 5 วิธี คือ (1) การศึกษาประวัติศาสตร์ (2) การวิเคราะห์เอกสาร
(3) การศึกษาหลักฐานหรือข้อมูลที่มีอยู่ตามสภาพปกติ (4) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และ
(5) การสัมภาษณ์ 4) การตรวจสอบข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อมูลแบบ
สามเส้า (Triangulation) ได้แก่ การตรวจสอบข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ การตรวจสอบ
ข้อมูลจากเอกสาร การตรวจสอบข้อมูลจากผู้วิจัย คือ การสัมภาษณ์ จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ด้วยวิธี
วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และวิธีวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปซึ่งแบ่งออกเป็นวิธีย่อย ๆ
3 วิธี คือ (1) การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) (2) การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดของ
ข้อมูล Typological Analysis) และ (3) การวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล (Constant
Comparison) แล้วนำเสนอโดยวิธีพรรณนา (Description) และพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical
Description) 5) การสรุปและนำเสนอผลการวิจัย

7.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง วิวัฒนาการการบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนของคณะสงฆ์จีนนิกาย ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาในอดีต การบริหารจัดการในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคตของการบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์จีนนิกาย ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอสำหรับพระมหาเถระที่เป็นผู้บริหาร นักวิชาการพระพุทธศาสนาหายาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษา สามารถนำข้อค้นพบที่ได้นี้ ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการและวางนโยบายดังต่อไปนี้

1) ข้อเสนอแนะทั่วไป

- (1). คณะสงฆ์จีนนิกายควรส่งเสริมให้นักวิชาการด้านบริหารการศึกษาและนักภาษาศาสตร์มาร่วมกันทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาภาษาจีนของคณะสงฆ์จีนนิกาย
- (2). คณะสงฆ์จีนนิกายควรดำเนินการทำแผนกลยุทธ์การบริหารจัดการศึกษาภาษาจีนของคณะสงฆ์จีนนิกายในอนาคต

2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- (1) ควรศึกษา เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการศึกษาภาษาจีน
- (2) ควรศึกษาเปรียบเทียบกับการบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์อนัมนิกาย หรือคณะบรรพชิตจีนและไต้หวัน ที่มีการบริหารจัดการในรูปแบบมูลนิธิ ซึ่งมีได้สังกัดคณะสงฆ์จีนนิกาย

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กนกวรรณ โกลิทธิพงศ์. (2550). *การบริหารกิจการของคณะสงฆ์จีนนิกายในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสนตรุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2553). *ประวัติโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- คณะสงฆ์อนัมนิกาย. (2560). *ตำนานพระอนัมนิกาย (พระญวน) พระนิพนธ์ใน สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ อนุสรณ์พิธีงเด็กหลวง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- ปราณีต ม่วงนวล. (2560) *สมเด็จพระยาบรมมหาราชศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) งานวิจัยเสนอ UNESCO ยกย่องเป็นบุคคลสำคัญของโลก*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
- พรพรรณ จันทโรนานนท์. (2550) *ชาวจีนในไทยมาจากไหน เปิดประวัติศาสตร์การอพยพยุคเริ่มแรกถึงการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ : ศิลปวัฒนธรรม.

ภารดี มหาขันธ์. (2553) *คู่มือการทำวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ ชลบุรี : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*

ศุภวรรณ ชวรัตน์วงศ์. (2540) *บทบาทของชาวจีนในเมืองไทยในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลายจนถึงสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ.2172-2394* วิทยานิพนธ์ อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เศรษฐพงษ์ จงสงวน. (2559) *ประวัติวัดมังกรกมลาวาส ประวัติคณะสงฆ์จีนนิกาย*. นครปฐม : ต้นน้ำ

ภาษาต่างประเทศ

慈怡. (1995) *佛教史年表* 台北市 : 佛光出版社

沙门仁闻. (中华民国 58 年) *禅门日诵* 上海 : 静安寺

宋立道. (2002) *从印度佛教到泰国佛教* 台北 : 东大图书股份

徐国隆. (中华民国 103 年) *泰国汉传佛教之研究-----以泰国华宗普门报恩寺为例* 硕士论文, 宗教学系, 玄奘大学

印顺. (2003) *中国佛教史* 台北 : 正闻出版社

Bisalputra and Kee. (2013) *A history of the Thai-Chinese*. Edition Didier millet pte Ltd

G William Skinner. (1957) *Chinese Society in Thailand: Analytical History*. Cornell

University Press 2010). *The Rise of China and the Capitalist World Order*. Ashgate Publishing

Author Information (作者信息)

	Name and Surname (姓名) Phra Panuwat Lerdprasertpun
	Highest Education (最高学历) Ph.D.
	University or Agency (任职院校或单位) Silpakorn University, Thailand
	Field of Expertise (专业领域) Educational Administration
	Address (地址):
	Wat Boromrāja 959 M 4 Sanoloi Bangbuathong Nonthaburi 11110, Thailand

